

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Остапець Ю.О./
« 17 » вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА (ВИРОБНИЧА) ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2022

Робоча програма **«Науково-дослідницька (виробнича) практика»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»** спеціальності **054 «Соціологія»** освітньої програми **«Соціологія»**.

Розробник: **Афанасьєв Дмитро Миколайович**, доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри соціології та соціальної роботи**

протокол № 13 від «24» травня 2022 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «07» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 7,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 225	2	1
Тривалість: п'ять тижнів	Семестр:	
	3	2
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Самостійна робота:	
	75	75
Форма підсумкового контролю: усна відповідь	Індивідуальна робота:	
	150	150

2. МЕТА ПРАКТИКИ

Метою **науково-дослідницької виробничої практики** є забезпечити розуміння студентами ролі і значення науково-дослідної роботи в процесі прийняття управлінських рішень у майбутній професійній діяльності; сформувати навички організації та виконання науково-дослідних робіт; сприяти розвитку творчого мислення в процесі виконання наукових досліджень.

Головними завданнями науково-дослідницької виробничої практики є: поглиблення та закріплення теоретичних знань з циклу професійно-орієнтованих дисциплін, залучення студентів до безпосередньої практичної діяльності, формування прагнень щодо здійснення науково-дослідної діяльності; накопичення досвіду з практичного оволодіння прийомами науково-дослідної діяльності; формування і вдосконалення професійних умінь і навичок здійснення науково-дослідних заходів з різних напрямів соціології; проведення дослідження, оброблення й оформлення результатів з використанням сучасного програмного забезпечення; накопичення і опрацювання конкретного матеріалу для виконання магістерської роботи.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню в студентів таких компетентностей: здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність планувати і здійснювати міжособистісну взаємодію; здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти; здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію; здатність збирати

та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень; здатність обговорювати результати соціологічних досліджень та проектів українською та іноземною мовами; здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями; здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми; здатність виконувати роль медіатора в громадах, освітніх закладах, вирішувати суперечності в позасудовому порядку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження **науково-дослідницької виробничої практики** є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

- ОК 1.1.2 Професійне іншомовне ділове спілкування
- ОК 1.2.1 Стратегічне планування
- ОК 1.2.2.Глобальні проблеми сучасності
- ОК 1.2.4 Новітні методи аналізу соціологічної інформації
- ОК 1.2.5 Врегулювання конфліктів та медіація
- ОК 1.2.7 Сучасні соціальні нерівності
- ВБ 2.1.2 Математичне моделювання в соціології
- ВБ 2.2.1 Аналіз якісних даних
- ВБ 2.2.2 Соціологія реклами
- ВБ 2.1.1 Підготовка підсумкових документів дослідження
- ВБ 2.2.3 Врегулювання конфліктів у сфері освіти та науки
- ВБ 2.2.4 Соціологія ризиків

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціологія», проходження **науково-дослідницької виробничої практики** повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	ПР01
Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.	ПР03
Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.	ПР04
Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших	ПР05

джерелах.	
Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями.	ПР06
Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей.	ПР07
Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.	ПР09
Здійснювати аналіз і синтез, представлення й інтерпретацію числової і нечислової соціологічної інформації.	ПР10
Проводити медіаційні сесії, фасилітувати діалоги.	ПР12

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази **науково-дослідницької виробничої практики** визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Базами проходження практики можуть виступати: науково-дослідницькі центри, соціологічні служби, лабораторії підприємств, організацій та установ, служби управління персоналом, кадрові, рекрутингові агенції, громадські організації, соціальні служби, служби зв'язків із громадськістю, освітні заклади (загальноосвітні школи, школи-інтернати, дитячі будинки), соціальні служби, управління та департаменти органів місцевого самоврядування, служби у справах неповнолітніх, спеціалізовані заклади пенітенціарної системи, благодійні фонди.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету.

Факультет суспільних наук наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження науково-дослідницької виробничої практики:

1. Громадська організація «Карпатська фундація»
2. Карпатський центр полінгових досліджень
3. Закарпатське обласне відділення соціологічної асоціації України
4. Центр соціологічних досліджень та соціальних ініціатив
5. ГУ Національної поліції в Закарпатській області
6. Філія Державної установи «Центр пробації» в Закарпатській області
7. Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти (кафедра менеджменту інноваційного розвитку освіти)
8. Закарпатський обласний центр зайнятості

9. Служба у справах дітей Закарпатської ОДА
10. Закарпатський регіональний центр соціально-трудової реабілітації та професійної орієнтації «Вибір»
11. Ужгородська міська організація Товариства Червоного Хреста України
12. Обласний дитячий спеціалізований санаторій “Малютко”
13. Закарпатський обласний центр соціально-психологічної допомоги
14. УЗОШ I-III ступеня № 20 – ліцей Лідер
15. Ужгородський міський центр соц. служб для сім’ї, дітей та молоді
16. Департамент праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради
17. ГО «Товариство захисту осіб з інвалідністю «Надія»
18. Ужгородський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
19. Благодійний фонд «Карітас-Caritas» Мукачівської греко-католицької єпархії
20. Закарпатський обласний благодійний фонд «Рада життя»
21. ГО «Справа Кольпінга в Україні»
22. Ресурсний центр для підтримки та супроводу внутрішньо переміщених осіб в Закарпатській області
23. Обласний Центр здоров’я
24. Департамент соціального захисту населення Закарпатської ОДА
25. Ужгородський міськрайонний суд
26. Закарпатський обласний благодійний фонд “Благо”
27. Багатопрофільний ліцей «Інтелект» - ЗОШ I-III ст. № 11
28. Закарпатський обласний центр соціальних служб
29. Медико-соціальний реабілітаційний центр “Дорога життя”
30. Міжгірська районна філія Закарпатського ОЦЗ
31. Перечинська районна філія Закарпатського ОЦЗ
32. Хустська міськрайонна філія Закарпатського ОЦЗ
33. Воловецька районна філія Закарпатського ОЦЗ
34. Міжгірське об’єднане управління ПФ в Закарпатській обл.
35. Тячівське управління праці та соціального захисту населення
36. Служба у справах дітей Великоберезнянської РДА
37. Центр надання соціальних послуг Хустської міської ради
38. Виноградівський районний центр соц. служб для сім’ї, дітей та молоді
39. Іршавський районний центр соц. служб для сім’ї, дітей та молоді
40. Великоберезнянський районний центр соц. служб для сім’ї, дітей та молоді
41. Мукачівський міськрайонний суд
42. Перечинська ЗОШ-інтернат I-II ст.
43. Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями (м. Мукачево)
44. Притулок для дітей смт. Батьово
45. Іршавська районна організація Товариства Червоного Хреста України
46. Благодійний фонд підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування «Опіка»
47. Благодійна організація «БФ Карітас Св. Августина» м. Перечин

48. Відділ статистики у Старосамбірському районі Головного управління статистики у Львівській обл.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

- ознайомлення із системою виробничих функцій соціолога конкретної установи, пов'язаних з виконанням завдань аналітико-дослідницького характеру;
- виявлення основних методів аналітико-дослідницької діяльності установи, що використовуються нею для збору інформації, проведення експериментів, розробки соціальних програм та проектів;
- опрацювання і аналіз одного з проведених установою прикладних досліджень;
- участь у проведенні дослідження, в разі, якщо таке здійснюється під час проходження практики студентами;
- проведення невеликого за обсягом та тривалістю прикладного дослідження, пов'язаного з темою магістерської роботи, спрямованого на вивчення предмету дослідження, з метою подальшого використання його результатів установою для удосконалення своєї роботи, розробивши для цього програму дослідження;
- розробка анкети для збору необхідної установі-базі практики інформації з метою подальшого використання її при плануванні роботи чи підготовці аналітичної довідки, звіту тощо, пов'язану з досліджуваною темою;
- виконання індивідуального завдання;
- підготовка письмового звіту про результати практики та його захист на засіданні спеціально призначеної комісії.

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Інструктаж з охорони праці (загальний та на робочому місці)	1 день
2	Узгодження і затвердження графіка роботи студента-практиканта в закладі. Планування заходів, в яких буде здійснюватися виконання завдань практики	1 тиждень
3	Аналіз особливостей діяльності підприємства (організації) через активну залученість у виробничі процеси. Безпосередня участь в роботі підприємства (організації чи окремих підрозділів), виконання конкретних соціально-професійних функцій	2, 3, 4 тиждень

4	Підготовка та проведення соціологічного чи дослідження з проблем діяльності підприємства (організації чи окремого підрозділу)	2, 3, 4 тиждень
5	Оформлення звітної документації. Підготовка до підсумкової конференції по захисту практики	5 тиждень
	Загальна тривалість практики	5 тижнів

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Практика проходить у вересні-жовтні протягом п'яти тижнів (45 годин в тиждень).

Для вибору місць практики студентам пропонується перелік закладів, з якими укладено договори.

Студентам надається також можливість самостійного вибору місць проходження практики, однак у цьому випадку керівник практики від кафедри повинен ознайомитися з роботою закладу і підтвердити, що він відповідає цілям, які ставляться перед практикою. Більше одного студента в один і той же соціальний заклад направляється при умові, що там вони матимуть різних керівників практики (кожному студенту необхідно забезпечити індивідуального наставника).

Під час практики керівник від кафедри 2-3 рази відвідує студента у закладі, однак як студент, так і керівник практики від закладу можуть звернутися до нього в будь-яких випадках, які потребують його втручання, консультації чи допомоги.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Звіт про проходження практики повинен містити відомості про виконання всіх розділів програми та індивідуальних завдань, висновки та пропозиції. Він має бути оформлений згідно із загальними вимогами до наукової роботи студентів (обсяг – до 30 аркушів) і містити: титульну сторінку; вступ; зміст звіту; розкриття змісту практичної діяльності за розділами програми практики; висновки і пропозиції; додатки (зразки зібраної первинної інформації, таблиці, схеми тощо).

Звіт про проведене емпіричне дослідження складається з таких компонентів: титульна сторінка; вступ (обґрунтовується актуальність теми, виділяються проблеми, об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження); методика дослідження (дається опис інструментарію дослідження, методики і техніки збирання первинної соціологічної інформації, обґрунтування вибірки); результати дослідження (описуються основні дані, їх аналіз і інтерпретація, може складатися з кількох глав або розділів); висновок дослідження; список використаної літератури; додатки.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	F X	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Для визначення рівня оволодіння здобувачами навчальним матеріалом та оцінювання їх академічних досягнень викладачі користуються узагальненими критеріями оцінювання:

90-100 балів A	здобувач вільно володіє навчально-практичним матеріалом, успішно розв'язує завдання у стандартно-виробничих ситуаціях, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань
82-89 балів B	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом у межах програми навчально-виробничої практики, проте у виконанні стандартно-виробничих завдань допускає неточності
74-81 балів C	здобувач володіє певним обсягом навчально-практичного матеріалу, здатний його реалізувати, проте допускає суттєві неточності в стандартно-виробничих ситуаціях
64-73 балів D 60-63 балів E	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчально-практичного матеріалу, уміє використовувати одержані знання і уміння, проте допускає окремі помилки в стандартно-виробничих ситуаціях
35-59 балів FX	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом поверхнево й фрагментарно
0-34 балів F	здобувач не володіє навчально-практичним матеріалом

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

Вид діяльності	Кількість балів
Успішність виконання програми практики та індивідуальних завдань за темою магістерської роботи	40 балів
Дотримання професійної етики, правил внутрішнього розпорядку бази практики – враховується оцінка керівника з бази практики	20 балів
Якість ведення щоденника практики, повнота, логічність і стилістична досконалість звіту про проходження практики	20 балів
Змістовність, цілісність і лаконізм доповіді та відповідей на запитання на захисті практики	20 балів
Успішність виконання програми практики та індивідуальних завдань за темою магістерської роботи	40 балів
Разом	100

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гоманюк М.А. Інтерв'юер у масовому опитуванні. Кишеньковий навчально-методичний посібник. Херсон: Гілея, 2013. 84 с.
2. Городяненко В.Г. Социологический практикум: Учебно-методическое пособие. К., 1999. 190 с.
3. Конверський А. Є. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
4. Маковецький А. М. Надійність соціологічної інформації: навч. посібник. Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: ЧНУ, 2009. 48 с.
5. Михайлева Е.Г. Методология и методы социологических исследований: учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений. Харьков: Изд-во НУА, 2016. 286 с.
6. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 342 с.
7. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. К.: Наукова думка, 2006. 232 с.
8. Практикум з соціології. За ред. В.Пічі. Львів, 2004. 368 с.
9. Сурмин Ю.П., Туленков Н.В. Методология и методы социологических исследований. К.: МАУП, 2000. 304 с.

10. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. К.: Знання, 2002. 307 с.
11. Якісні дослідження в соціологічних практиках: навчальний посібник. За ред. Н. Костенко, Л. Скокової. Київ: Інститут соціології НАНУ, 2009. 400 с.
12. Як провести соціологічне дослідження: методичні рекомендації. Упоряд. та заг. ред. О.М.Балакіревої та О.О. Яременка. К.: Державний ін.-т проблем сім'ї та молоді, 2004. 264 с.
13. Babbie E. The Practice of Social Research. 9th Edition. Belmont, Ca: Wadsworth / Thompson Learning, 2001. 498 p.
14. Creswell J.W. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Approaches, Second Edition. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications, 2003.